

A kutyák kiképzésére nincsenek (vagy nem ismerünk) általános, örök érvényű módszereket. Tudásunk és módszereink – mint az élet annyi más területén – lépésről lépésre változnak, finomodnak. Azon kiképzési technikák, melyek 20 éve még általánosak voltak, ma nevetségesnek és sokszor brutálisnak tűnnek, csak úgy, mint ahogy mosolyra fakaszt minket egy 20 évvel ezelőtti „csúcstechnológiás HI-FI torony” látványa. Ha lassan is, de úgy tűnik a tudomány belopja magát mindenhova. Igen, még a kutyakiképzés világába is...

Az elmúlt évtized közepéig, végéig a kutyák kiképzése általában valamilyen sematikus módszerrel történt. Az számított jobb kiképzőnek, aki több módszert, trükköt ismert egy adott gyakorlat megtanítására, és jól fel tudta ismerni, hogy adott kutyánál éppen melyiket célszerű alkalmazni. Ez azt is jelenti, hogy nem is igazán értjük, miért is működik az egyik módszer és miért nem a másik. Ha valami nem megy, kipróbálunk egy másikat, majd egy harmadikat és így tovább...

Az utóbbi öt évben azonban gyökeres változás állt be a kutyakiképzés filozófiájában. Olyan elméletek kezdtek egyre nagyobb teret hódítani, ahol nem annyira a tapasztalat és az ösztönös ráérzés, hanem inkább a megfigyelés és elemzés tesz minket jó kiképzővé. Ez a változás lehetővé tette, hogy egy egyszerű hobbi kutyás is komoly eredményeket érjen el, a nélkül, hogy az egész életét rááldozná a „kutyakiképzés mesterségére”.

Ezt a technikát „**klikkerképzés**”-nek hívják és komoly tudományos gyökerei egészen az 50-es évekig nyúlnak vissza. B. F. Skinner ekkor írta le az állati viselkedés és tanulás alapvető szabályait, melyek minden magasabb rendű élőlényre igazak. Keller Breland, Marian Breland Bailey és Bob Bailey voltak, akik Skinner elméletét a gyakorlatba is átültették és kidolgozták azt a technikát melyből mára a klikker kiképzés kinőtt. Az általuk alapított – állatok kiképzésre szakosodott – cég mára több mint 15000 egyedet képzett ki közel 150 fajból. E módszereket azonban sokáig kizárólag ők használták, mígnem a 60-as évek végén megszületett az első „civil” alkalmazás. Tengeri emlősök – főként delfinek – kiképzésénél hívták segítségül, mivel itt – az eddig másutt használt – tekintélyen és kényszeren alapuló módszerek csődöt mondtak: Egy delfinre nem lehet póráztt szerelni és nem lehet olyasmire kényszeríteni amit nem akar megtenni. Ha megpróbálnánk, egyszerűen elúszik és kész...

A technika alapjaiban roppant egyszerű. Ha az alany éppen valami jót csinál, abban a pillanatban megjutalmazzuk, így biztosítva, hogy a jövőben gyakrabban fogja ismételni ezt a cselekvést. Persze ha nem tudjuk éppen akkor jutalmazni, akkor nem is tudja felismerni a jutalom és a cselekvés közti összefüggést így nem is tudjuk elérni a kívánt hatást. A két alapvető különbség tehát az, hogy itt KIZÁRÓLAG jutalmazással, illetve a hibás viselkedések figyelmen kívül hagyásával dolgozunk, azaz az alanyra semmiféle fizikai behatást nem gyakorlunk, másrészt, hogy a jutalom időzítésének kulcsszerepe van. De hogyan lehet egy delfint megjutalmazni éppen akkor, amikor átugrik mondjuk egy karikán a medence közepén? Nos erről és még sok minden másról szól a klikker tréning.

A következő 20 évben ezen technikát gyakorlatilag csak azokon a területeken használták, ahol a hagyományos módszerek csődöt mondtak, mígnem a 90-es évek elejétől elkezdtek néhány állatkertben is alkalmazni. Az első próbálkozások fényes sikereket hoztak és olyan eredményeket, melyeket korábban csodának neveztek volna. A takarításkor egyetlen jelre, egyik helyről a másikra vonuló állatcsordák vagy az egészségügyi vizsgálatnál önként vérvételre jelentkező csimpánzok jelentősen megkönnyítették a gondozók munkáját. Ez indította el a klikker kiképzés terjedését. Először csak egyre több állatkertben, majd néhány magányos kiképző a civil életben is megpróbálta alkalmazni. A 90-es évek második felére aztán ez a tudás elérhetővé vált a hobbi állattartók számára is. Tanfolyamok indultak, ahol már ezzel a módszerrel oktattak és egyre több házi- és hobbiállaton alkalmazták sikeresen. Mára elmondható, hogy kutyák mellett, a csótánytól kezdve, az aranyhalon, papagájon, macskán és lovakon át szinte minden állat kiképzésével megpróbálkoztak a lelkes állattartók.

Érdekes módon, történelmi és kulturális hagyományokból adódóan, a klikker kiképzés főként csak az angol-szász országokban terjedt (amin nem kell csodálkoznunk, hiszen alapvetően ellentmond a porosz képzési módszereknek). Az utóbbi 5 év azonban nagyon sok új lehetőséget nyitott meg az érdeklődők és a tanulni vágyók előtt. Jó minőségű könyvek és segédanyagok váltak elérhetővé és az internet is jelentősen segítette a terjedését. Reménykedjünk, hogy ez az információáradat lassan kicsiny hazánkra is rázúdul...